

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Annotatie bij HvJ EU 9 maart 2023, ECLI:EU:C:2023:185 (Wurth Automotive)

Plas, C.G. van der

Citation

Plas, C. G. van der. (2023). Annotatie bij HvJ EU 9 maart 2023, ECLI:EU:C:2023:185 (Wurth Automotive). *Nederlandse Jurisprudentie*, 2023(29), 5323-5333. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/3718806>

Version: Publisher's Version

License: [Leiden University Non-exclusive license](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/3718806>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

NJ 2023/288

HOF VAN JUSTITIE VAN DE EUROPESE UNIE

9 maart 2023, nr. C-177/22

(L.S. Rossi, J.-C. Bonichot, O. Spineanu-Matei;

A-G M. Campos Sánchez-Bordona)

m.nt. C. van der Plas

Art. 17 Verordening (EU) nr. 1215/2012 (Verordening Brussel I-bis)

RCR 2023/38

RBP 2023/40

RvdW 2023/792

ECLI:EU:C:2023:185

Verzoek om een prejudiciële beslissing krachtens art. 267 VWEU, ingediend door het Landesgericht Salzburg (Oostenrijk) bij beslissing van 24 februari 2022.

Verordening Brussel I-bis. Bevoegdheid voor door consumenten gesloten overeenkomsten; begrip 'consument' in de zin van art. 17 lid 1; gedrag van persoon die zich op hoedanigheid van consument beroept, dat bij wederpartij de indruk kan wekken dat hij voor beroepsdoeleinden handelt; maatstaf bij toetsing bevoegdheid.

1) Art. 17 lid 1 Verordening Brussel I-bis moet aldus worden uitgelegd dat er beantwoording van de vraag of een persoon die een onder punt c) van deze bepaling vallende overeenkomst heeft gesloten, als 'consument' in de zin van deze bepaling kan worden aangemerkt, rekening moet worden gehouden met de huidige of toekomstige doeleinden waarvoor de overeenkomst is gesloten, los van de vraag of die persoon zijn activiteit in loondienst dan wel als zelfstandige uitoefent.

2) Art. 17 lid 1 Verordening Brussel I-bis moet aldus worden uitgelegd dat ter beantwoording van de vraag of een persoon die een onder punt c) van deze bepaling vallende overeenkomst heeft gesloten, als 'consument' in de zin van deze bepaling kan worden aangemerkt, rekening kan worden gehouden met de indruk met de indruk die zijn gedrag heeft gewekt bij zijn medecontractant, met name wanneer de persoon die zich op de hoedanigheid van consument beroept, niet heeft gereageerd op de bepalingen van de overeenkomst waarin hij als ondernemer werd aangeduid, wanneer die persoon de overeenkomst heeft gesloten via een tussenpersoon die beroepsactiviteiten uitoefent op het door de overeenkomst bestreken gebied en die de wederpartij na de ondertekening van die overeenkomst heeft gevraagd of het mogelijk is de btw te vermelden op de desbetreffende factuur, en wanneer die het goed dat het voorwerp was van de overeenkomst kort na het sluiten daarvan heeft doorverkocht en daarbij eventueel winst heeft gemaakt.

3) Art. 17 lid 1 Verordening Brussel I-bis moet aldus worden uitgelegd dat wanneer bij de globale beoordeling van de aan een nationale rechter ter beschikking staande informatie bepaalde omstandigheden rond

het sluiten van de overeenkomst onmogelijk rechtens genoegzaam kunnen worden vastgesteld, met name betreffende een aantal vermeldingen in die overeenkomst en de tussenkomst van een bemiddelaar bij het sluiten daarvan, die rechter moet nagaan welke bewijswaarde die informatie volgens de nationale rechtsregels heeft, ook wat de vraag betreft of het voordeel van de twijfel dient te worden verleend aan de persoon die zich op de hoedanigheid van 'consument' in de zin van die bepaling beroept.

JA

tegen

Wurth Automotive GmbH

Hof van Justitie EU:

Arrest

1 Het verzoek om een prejudiciële beslissing betreft de uitlegging van de artikelen 17 en 18 van verordening (EU) nr. 1215/2012 van het Europees Parlement en de Raad van 12 december 2012 betreffende de rechterlijke bevoegdheid, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken (PB 2012, L 351, blz. 1).

2 Dit verzoek is ingediend in het kader van een geding tussen JA, een Oostenrijkse onderdaan, en Wurth Automotive GmbH, een Duitse vennootschap, betreffende de bevoegdheid van de Oostenrijkse rechterlijke instanties om uitspraak te doen over een vordering tot schadevergoeding voor verborgen gebreken van een voertuig waarover tussen partijen een koopovereenkomst is gesloten.

Toepasselijke bepalingen

3 Artikel 17, lid 1, van verordening nr. 1215/2012 is opgenomen in afdeling 4, 'Bevoegdheid voor door consumenten gesloten overeenkomsten', van hoofdstuk II, 'Bevoegdheid', en luidt:

'Voor overeenkomsten gesloten door een persoon, de consument, voor een gebruik dat als niet bedrijfs- of beroepsmatig kan worden beschouwd, wordt de bevoegdheid geregeld door deze afdeling, onverminderd artikel 6 en artikel 5, punt 7, wanneer:

- a) het gaat om koop en verkoop op afbetaling van roerende lichamelijke zaken;
- b) het gaat om leningen op afbetaling of andere krediettransacties ter financiering van de verkoop van zulke zaken, of
- c) in alle andere gevallen, de overeenkomst is gesloten met een persoon die commerciële of beroepsactiviteiten ontplooit in de lidstaat waar de consument woonplaats heeft, of dergelijke activiteiten met ongeacht welke midde-len richt op die lidstaat, of op meerdere staten met inbegrip van die lidstaat, en de overeenkomst onder die activiteiten valt.'

4 Artikel 18, lid 1, van die verordening luidt:

'De rechtsvordering die door een consument wordt ingesteld tegen de wederpartij bij de overeenkomst, kan worden gebracht hetzij voor

de rechten van de lidstaat op het grondgebied waarvan die partij woonplaats heeft, hetzij, ongeacht de woonplaats van de wederpartij, voor het gerecht van de plaats waar de consument woonplaats heeft.'

Hoofdgeding en prejudiciële vragen

5 Verzoekster in het hoofdgeding, wier partner een autohandelaar en beheerder van een onlineplatform voor de verkoop van auto's is (hierna: 'partner'), werd op de homepage van dit platform vermeld als grafisch ontwerper en webdesigner, zonder dat zij die activiteiten op het moment van de feiten in het hoofdgeding daadwerkelijk uitoefende.

6 Op verzoek van verzoekster in het hoofdgeding, die te kennen had gegeven een auto te willen kopen, heeft haar partner onderzoek gedaan en contact opgenomen met verweerster in het hoofdgeding. Hij heeft deze laatste op 11 maart 2019 een e-mail gestuurd via zijn bedrijfsmailadres en daarin een aanbod gedaan voor de volgens de winstmarge-regeling belaste aankoop, in contanten, van een auto die voor het eerst was geregistreerd in Duitsland. Hij vermeldde daarbij dat de verkoopovereenkomst moest worden gesloten namens verzoekster in het hoofdgeding. Er is tussen hem en een medewerker van verweerster in het hoofdgeding ook telefonisch contact geweest, waarvan de inhoud echter niet rechtens genoegzaam is kunnen worden aangetoond.

7 Verweerster in het hoofdgeding heeft de partner per e-mail de verkoopovereenkomst gestuurd, waarin als koper de 'vennootschap JA' stond vermeld en een rubriek was opgenomen met het opschrift 'Bijzondere afspraken: handelstransactie/geen terugname, geen garantie/levering enkel na ontvangst van het geld [...]'.

8 Verzoekster in het hoofdgeding heeft deze overeenkomst ondertekend zonder de inhoud ervan te betwisten. Haar partner heeft de overeenkomst vervolgens per e-mail teruggestuurd naar verweerster in het hoofdgeding en is de auto op 13 maart 2019 gaan ophalen bij laatstgenoemde.

9 Op de factuur stond het volgende: '[...] vermelding van [belasting over de toegevoegde waarde] niet mogelijk — § 25a [van het Umsatzsteuergesetz (btw-wet)]'. Zoals uit de verwijzingsbeslissing blijkt, worden in het informatiesysteem van verweerster in het hoofdgeding de bijzondere voorwaarden niet automatisch weergegeven maar moeten deze door de verkoper telkens worden opgeroepen in de overeenkomst. In overeenkomsten met particulieren worden de begroetingsformules 'Mijnheer/Mevrouw' gebruikt, en is een clausule opgenomen die voorziet in een waarborg van een jaar.

10 Het betrokken voertuig werd geregistreerd op naam van verzoekster in het hoofdgeding. Enkele weken later heeft haar partner verweerster in het hoofdgeding gevraagd of het mogelijk was om het bedrag van de btw te vermelden op de uitgeschreven factuur, hetgeen hem is geweigerd.

11 Verzoekster in het hoofdgeding heeft vastgesteld dat het voertuig verborgen gebreken vertoonde en heeft op grond van de bevoegdheidsregel van artikel 17 van verordening nr. 1215/2012 een vordering ingesteld bij het Bezirksgericht Salzburg (rechter in eerste aanleg Salzburg, Oostenrijk) teneinde verweerster in het hoofdgeding uit hoofde van haar rechten op garantie te veroordelen tot betaling van een bedrag van € 3 257,52. Zij heeft ter ondersteuning van haar vordering aangevoerd dat zij de verkoopovereenkomst in casu als consument had gesloten en dat verweerster in het hoofdgeding haar commerciële of beroepsactiviteit op Oostenrijk richtte in de zin van artikel 17, lid 1, onder c), van verordening nr. 1215/2012.

12 Verweerster in het hoofdgeding heeft een exceptie van onbevoegdheid van die rechter opgeworpen en heeft ook de gegrondheid van deze vordering betwist. Volgens haar is de verkoopovereenkomst in het hoofdgeding een handelstransactie en blijkt dit uit de rubriek 'Bijzondere afspraken', uit het feit dat de verkoopprijs werd vastgesteld rekening houdend met de heffing vanwege de winstmarge en uit het feit dat verzoekster in het hoofdgeding aanspraak maakte op de aftrek van voorbelasting. Bijgevolg waren volgens verweerster in het hoofdgeding de Duitse rechterlijke instanties bevoegd om het geschil in het hoofdgeding af te doen.

13 Bij beslissing van 19 oktober 2021 heeft het Bezirksgericht Salzburg verklaard dat het niet internationaal bevoegd was om kennis te nemen van de zaak in het hoofdgeding. Deze rechter was van oordeel dat verzoekster in het hoofdgeding weliswaar feitelijk geen ondernemer was, maar dat zij door het ondertekenen van de koopovereenkomst en door het betrekken van haar partner bij de totstandkoming van de verkoop de indruk had gewekt als ondernemster te handelen. Verweerster in het hoofdgeding mocht er dus op vertrouwen dat er een overeenkomst tussen ondernemers tot stand was gekomen, zodat niet was voldaan aan de voorwaarden om artikel 17 van verordening nr. 1215/2012 toe te passen.

14 Verzoekster in het hoofdgeding heeft tegen deze beslissing hoger beroep ingesteld bij het Landesgericht Salzburg (rechter in tweede aanleg Salzburg, Oostenrijk), de verwijzende rechter.

15 Deze rechterlijke instantie legt uit dat in casu niet wordt betwist dat verweerster in het hoofdgeding, die haar zetel in Duitsland heeft, haar commerciële activiteiten ook op Oostenrijk heeft gericht in de zin van artikel 17, lid 1, onder c), van verordening nr. 1215/2012, en dat het enige twistpunt is of verzoekster in het hoofdgeding bij het sluiten van de verkoopovereenkomst met verweerster in het hoofdgeding heeft gehandeld als consument.

16 Die rechterlijke instantie merkt daarbij op dat verzoekster in het hoofdgeding weliswaar beweert dat zij de overeenkomst heeft gesloten als particulier die een activiteit in loondienst uitoefent, maar dat uit de vaststellingen van de rechter in eer-

ste aanleg blijkt dat het niet uitgesloten is dat zij het beroep van grafisch ontwerper en webdesigner uitoefende als zelfstandige. In die omstandigheden vraagt de verwijzende rechter zich af of deze situatie — waarin een feit onvoldoende kan worden bewezen — nadelig kan zijn voor verzoekster in het hoofdgeding.

17 Zelfs indien wordt aangenomen dat verzoekster in het hoofdgeding het betrokken voertuig heeft gekocht voor privédoeleinden, blijft het volgens die rechter de vraag of dit gegeven ook herkenbaar was voor verweerster in het hoofdgeding.

18 Tot slot vraagt die rechter zich af of bij de globale beoordeling die hij moet verrichten om uit te maken of verzoekster in het hoofdgeding de in het hoofdgeding aan de orde zijnde overeenkomst in casu als consument heeft gesloten, andere bijzondere omstandigheden van de zaak van belang zouden kunnen zijn, zoals het feit dat zij een autohandelaar heeft ingeschakeld om de voor het sluiten van de overeenkomst noodzakelijke stappen te ondernemen, het feit dat zij het voertuig in augustus 2019 met winst heeft doorverkocht en het feit dat er op de factuur geen btw stond vermeld. Wat dit laatste betreft verduidelijkt de verwijzende rechter dat het volgens het Duitse btw-recht zowel bij verkoop aan een ondernemer als bij verkoop aan een particulier kan voorkomen dat de btw niet afzonderlijk op de factuur wordt vermeld.

19 In die omstandigheden heeft het Landesgericht Salzburg de behandeling van de zaak geschorst en het Hof verzocht om een prejudiciële beslissing over de volgende vragen:

'1) Is het voor de beoordeling van de hoedanigheid van verzoekster als consument in de zin van de artikelen 17 en 18 van verordening [nr. 1215/2012] van belang,

a) of verzoekster de door haar in de procedure aangegeven werkzaamheid als grafisch ontwerper en webdesigner ten tijde van de sluiting van de koopovereenkomst en onmiddellijk daarna uitsluitend in loondienst of in ieder geval gedeeltelijk ook freelance heeft uitgeoefend en

b) met welk doel verzoekster het voertuig heeft aangeschaft, dat wil zeggen alleen voor eigen gebruik of ook in verband met een bestaande of toekomstige beroeps- of bedrijfsactiviteit?

2) Kan verzoekster zich niet meer beroepen op de hoedanigheid van consument, enkel omdat zij de personenauto in augustus 2019 heeft doorverkocht, en maakt het uit of daarbij winst is gemaakt?

3) Moet de hoedanigheid van consument van verzoekster worden ontkend om het enkele feit dat zij een door verweerster voorgeformuleerde koopovereenkomst heeft ondertekend waarin de koper als 'firma' is aangeduid en waarin onder het in kleinere letters geschreven kopje 'Bijzondere afspraken' is vermeld: 'handelstransactie/geen terugname, geen garantie/levering enkel na ontvangst van het geld', zonder

daartegen bezwaar te maken en zonder te verwijzen naar het feit dat zij een consument was?

4) Moet verzoekster de verantwoordelijkheid op zich nemen voor een gedraging van haar [partner], die bij het regelen van de koop als autohandelaar is opgetreden, waaruit verweerster had kunnen afleiden dat verzoekster een ondernemer was?

5) Werkt het voor de beoordeling van de hoedanigheid van consument in het nadeel van verzoekster wanneer de rechter in eerste aanleg niet heeft kunnen vaststellen waarom in de schriftelijke koopovereenkomst wat betreft de aanduiding van de koper is afgeweken van het voorafgaande aanbod van de [partner] van verzoekster en wat hierover tussen hem en een verkoopmedewerker van verweerster telefonisch is besproken?

6) Is het voor verzoeksters hoedanigheid van consument van belang dat haar [partner] enkele weken na de inontvangstneming van het voertuig telefonisch bij verweerster heeft geïnformeerd of het mogelijk was de btw op de factuur te vermelden?

Beantwoording van de prejudiciële vragen

Eerste vraag

20 Met zijn eerste vraag wenst de verwijzende rechter in wezen te vernemen of artikel 17, lid 1, van verordening nr. 1215/2012 aldus moet worden uitgelegd dat ter beantwoording van de vraag of een persoon die een onder punt c) van deze bepaling vallende overeenkomst heeft gesloten, als 'consument' in de zin van deze bepaling kan worden aangemerkt, rekening moet worden gehouden met de huidige of toekomstige doeleinden waarvoor die overeenkomst is gesloten en met het feit dat die persoon zijn activiteit in loondienst dan wel als zelfstandige uitoefent.

21 Dienaangaande zij eraan herinnerd dat de bevoegdheidsregels van afdeling 4 van hoofdstuk II van verordening nr. 1215/2012 afwijken van zowel de algemene bevoegdheidsregel van artikel 4, lid 1, van deze verordening, waarbij bevoegdheid wordt verleend aan de gerechten van de lidstaat op het grondgebied waarvan de verweerder woonplaats heeft, als van de in artikel 7, punt 1, van die verordening geformuleerde bijzondere bevoegdheidsregel inzake overeenkomsten, volgens welke de bevoegdheid toekomt aan het gerecht van de plaats waar de verbintenis die aan de eis ten grondslag ligt, is uitgevoerd of moet worden uitgevoerd (zie naar analogie arrest van 25 januari 2018, *Schrems*, C-498/16, EU:C:2018:37, punt 43 (NJ 2018/139; *red.*) en aldaar aangehaalde rechtspraak).

22 Bijgevolg moet het begrip 'consument' in de zin van de artikelen 17 en 18 van verordening nr. 1215/2012 restrictief worden uitgelegd, door aansluiting te zoeken bij de positie van deze persoon in een bepaalde overeenkomst, rekening houdend met de aard en het doel van deze overeenkomst, en niet bij de subjectieve situatie van deze persoon, aange-

zien eenzelfde persoon voor sommige verrichtingen als consument en voor andere verrichtingen als marktdeelnemer kan worden beschouwd (arrest van 14 februari 2019, *Milivojević*, C-630/17, EU:C:2019:123, punt 87 en aldaar aangehaalde rechtspraak).

23 Onder de in de voormelde verordening opgenomen bijzondere regeling ter bescherming van de consument die als de zwakke partij wordt beschouwd, vallen enkel overeenkomsten die, los en onafhankelijk van enige beroepsmatige activiteit of doelstelling, uitsluitend worden gesloten om te voorzien in de consumptiebehoeften van een persoon als particulier, terwijl deze bescherming in geval van overeenkomsten met een – zij het toekomstig – beroepsmatig doel niet gerechtvaardigd is (zie in die zin arrest van 14 februari 2019, *Milivojević*, C-630/17, EU:C:2019:123, punten 88 en 89 en aldaar aangehaalde rechtspraak).

24 Derhalve zijn de specifieke bevoegdheidsregels van de artikelen 17 tot en met 19 van verordening nr. 1215/2012 in beginsel enkel van toepassing indien de overeenkomst tussen de partijen is gesloten voor een niet bedrijfs- of beroepsmatig gebruik van het goed of de dienst in kwestie (arrest van 3 oktober 2019, *Petruchová*, C-208/18, EU:C:2019:825, punt 44 (NJ 2021/112, m.nt. A.J. Berends; *red.*) en aldaar aangehaalde rechtspraak).

25 Wat meer in het bijzonder een persoon betreft die een overeenkomst met een tweeledig doel sluit voor een gebruik dat gedeeltelijk betrekking heeft op zijn beroepsactiviteit en gedeeltelijk op particulier gebruik, heeft het Hof geoordeeld dat die persoon zich enkel op de voormelde bevoegdheidsregels kan beroepen indien deze overeenkomst dermate losstaat van de beroepsactiviteit van de betrokkene dat het verband marginaal wordt en bijgevolg in het kader van de verrichting, in haar totaliteit beschouwd, waarvoor deze overeenkomst is gesloten, slechts een onbetekenende rol speelt (arrest van 14 februari 2019, *Milivojević*, C-630/17, EU:C:2019:123, punt 91 en aldaar aangehaalde rechtspraak).

26 Wat de aard van de beroepsactiviteiten betreft van de persoon die zich op de hoedanigheid van consument beroept, heeft het Hof geoordeeld dat blijkens zijn rechtspraak volgens welke enkel moet worden nagegaan of de overeenkomst los en onafhankelijk van elke beroepsmatige activiteit of doelstelling is gesloten, geen enkel onderscheid dient te worden gemaakt naargelang die activiteiten zelfstandige activiteiten dan wel werkzaamheden in loondienst betreffen, zodat werkzaamheden in loondienst ook onder het begrip 'beroepsactiviteiten' in de zin van artikel 17, lid 1, van verordening nr. 1215/2012 vallen (zie in die zin arrest van 20 oktober 2022, *ROI Land Investments*, C-604/20, EU:C:2022:807, punten 54 en 55 (NJ 2023/1; *red.*)).

27 Uit deze rechtspraak volgt dat de hoedanigheid van consument in de zin van die bepaling ervan afhangt of de betrokken overeenkomst voor beroepsmatige dan wel privédoeleinden wordt gesloten: een persoon die een overeenkomst heeft ge-

sloten moet als consument worden aangemerkt indien het sluiten van deze overeenkomst niet tot zijn beroepsactiviteit behoort of, bij een overeenkomst met een dubbel doel – deels beroepsmatig, deels privé –, indien het beroepsmatig gebruik in het kader van de verrichting in haar totaliteit beschouwd slechts een onbetekenende rol speelt. De aard van de beroepsactiviteit van de persoon die zich op de hoedanigheid van consument beroept, is daarbij echter irrelevant.

28 Gelet op het voorgaande dient op de eerste vraag te worden geantwoord dat artikel 17, lid 1, van verordening nr. 1215/2012 aldus moet worden uitgelegd dat ter beantwoording van de vraag of een persoon die een onder punt c) van deze bepaling vallende overeenkomst heeft gesloten, als 'consument' in de zin van deze bepaling kan worden aangemerkt, rekening moet worden gehouden met de huidige of toekomstige doeleinden waarvoor die overeenkomst is gesloten, los van de vraag of die persoon zijn activiteit in loondienst dan wel als zelfstandige uitoefent.

Tweede tot en met vierde en zesde vraag
29 Met zijn tweede tot en met vierde en zesde vraag, die samen moeten worden onderzocht, wenst de verwijzende rechter in essentie te vernemen of artikel 17, lid 1, van verordening nr. 1215/2012 aldus moet worden uitgelegd dat ter beantwoording van de vraag of een persoon die een onder punt c) van deze bepaling vallende overeenkomst heeft gesloten, als 'consument' in de zin van deze bepaling kan worden aangemerkt, rekening kan worden gehouden met de indruk die zijn gedrag heeft gewekt bij zijn medecontractant, met name wanneer de persoon die zich op de hoedanigheid van consument beroept, niet heeft gereageerd op de bepalingen van de overeenkomst waarin hij als ondernemer werd aangeduid, wanneer die persoon de overeenkomst heeft gesloten via een tussenpersoon die beroepsactiviteiten uitoefent op het door de overeenkomst bestreken gebied en die de wederpartij na de ondertekening van die overeenkomst heeft gevraagd of het mogelijk is om de btw te vermelden op de desbetreffende factuur, en wanneer die persoon het goed dat het voorwerp was van de overeenkomst kort na het sluiten daarvan heeft doorverkocht en daarbij eventueel winst heeft gemaakt.

30 In dit verband moet worden opgemerkt dat uit het antwoord op de eerste vraag blijkt dat de nationale rechter bij de analyse van het begrip 'consument' in de zin van artikel 17, lid 1, van verordening nr. 1215/2012 moet nagaan welke doeleinden de persoon die zich op deze hoedanigheid beroept met het sluiten van de overeenkomst nastreeft en, indien de overeenkomst een tweeledig doel heeft, moet beslissen of de overeenkomst in aanzienlijke mate beoogt te voorzien in behoeften die verband houden met zijn beroepsactiviteit dan wel beoogt te voorzien in particuliere behoeften.

31 Die rechter moet zich daarbij bij voorrang baseren op het bewijsmateriaal dat objectief uit het

dossier blijkt, zodat, wanneer hij uit dit bewijsmateriaal genoegzaam het doel van de overeenkomst kan afleiden, niet hoeft te worden onderzocht of de wederpartij van het beroepsmatige of privégebruik afwist of kon afweten (zie naar analogie arrest van 20 januari 2005, *Gruber*, C-464/01, EU:C:2005:32, punten 48 en 49 (*NJ* 2006/278, m.nt. P. Vlas; *red.*)).

32 Indien dat bewijsmateriaal daarvoor evenwel niet volstaat, kan die rechter tevens nagaan of de beweerdde consument door zijn eigen gedragingen bij zijn wederpartij de indruk heeft gewekt dat hij voor beroepsdoeleinden handelde, zodat die wederpartij onwetend kon zijn van het niet-beroepsmatige doel van de betrokken verrichting (zie naar analogie arrest van 20 januari 2005, *Gruber*, C-464/01, EU:C:2005:32, punt 51 (*NJ* 2006/278, m.nt. P. Vlas; *red.*)).

33 Dat is bijvoorbeeld het geval wanneer een particulier zonder verdere precisering zaken bestelt die daadwerkelijk voor de uitoefening van zijn beroep kunnen dienen, daarbij papier met een briefhoofd van zijn onderneming gebruikt, goederen op het adres van zijn onderneming laat leveren of de mogelijkheid tot teruggaaf van btw vermeldt (zie naar analogie arrest van 20 januari 2005, *Gruber*, C-464/01, EU:C:2005:32, punt 52 (*NJ* 2006/278, m.nt. P. Vlas; *red.*)).

34 In een dergelijk geval gelden de bijzondere bevoegdheidsregels van de artikelen 17 en 18 van verordening nr. 1215/2012 inzake door consumenten gesloten overeenkomsten niet, ook niet indien de overeenkomst niet als zodanig in aanzienlijke mate een beroepsmatig doel dient, aangezien moet worden aangenomen dat de particulier, vanwege de indruk die hij bij zijn te goeder trouw zijnde wederpartij heeft gewekt, afstand heeft gedaan van de door deze artikelen gewaarborgde bescherming (zie naar analogie arrest van 20 januari 2005, *Gruber*, C-464/01, EU:C:2005:32, punt 53 (*NJ* 2006/278, m.nt. P. Vlas; *red.*)).

35 Uit deze rechtspraak volgt dat de indruk die het gedrag van de persoon die 'consument' in de zin van artikel 17, lid 1, van verordening nr. 1215/2012 stelt te zijn, wekt bij zijn wederpartij, in aanmerking kan worden genomen om uit te maken of hij de in afdeling 4 van deze verordening bedoelde procedurele bescherming moet kunnen genieten.

36 In casu vraagt de verwijzende rechter zich af of bepaalde feitelijke omstandigheden relevant zijn voor het al dan niet kwalificeren van verzoekster in het hoofdgeding als consument, zoals het feit dat zij niet heeft gereageerd op de bepalingen van de overeenkomst waarin zij als ondernemerster werd aangeduid, de bemiddeling bij de onderhandelingen over de overeenkomst door haar partner, die zelf autohandelaar is en die verweerster in het hoofdgeding na de ondertekening van die overeenkomst heeft gevraagd of de btw kon worden vermeld op de desbetreffende factuur, en het feit dat het voertuig kort na het sluiten van de overeen-

komst is doorverkocht en dat daarbij eventueel winst is gemaakt.

37 In dit verband moet meteen worden verduidelijkt dat het uitsluitend aan die rechter staat om uit te maken of verzoekster in het hoofdgeding met haar gedrag de indruk heeft gewekt dat zij voor beroepsdoeleinden handelde, en dat hij daarbij rekening moet houden met alle informatie die hem ter beschikking staat, inclusief de goede trouw van verweerster in het hoofdgeding. Hij moet bij dit onderzoek uitgaan van het geheel van de omstandigheden waarin de overeenkomst is gesloten, waarbij ook gebeurtenissen die zich daarna hebben voorgedaan relevant kunnen blijken voor zover zij de bevindingen van dit onderzoek staven.

38 Aangaande meer in het bijzonder het uitblijven van een reactie van verzoekster in het hoofdgeding op de bepalingen van de overeenkomst waarin zij werd aangeduid als ondernemerster, moet erop worden gewezen dat deze omstandigheid — die trouwens zou kunnen worden verklaard door de manier waarop verweerster in het hoofdgeding de overeenkomst heeft opgesteld — op zich niet doorslaggevend is om verzoekster in het hoofdgeding uit te sluiten van het door de bevoegdheidsregel van artikel 17, lid 1, van verordening nr. 1215/2012 geboden voordeel. Niettemin zou een dergelijk stilzitten, indien het wordt gestaafd door andere gegevens, een aanwijzing kunnen zijn dat het gedrag van verzoekster in het hoofdgeding bij verweerster in het hoofdgeding de indruk kon wekken dat zij voor beroepsdoeleinden handelde.

39 Aldus kunnen het feit dat de onderhandelingen over de overeenkomst werden gevoerd door een tussenpersoon die zelf een autohandelaar is en het feit dat deze kort na het sluiten van de overeenkomst heeft gepolst of de btw niet kon worden vermeld op de daarvoor afgegeven factuur, relevant blijken te zijn voor het door de verwijzende rechter te verrichten onderzoek. Die rechter dient daarbij ook de bijzonderheden van het Duitse btw-stelsel in aanmerking te nemen, aangezien uit de verwijzingsbeslissing blijkt dat het naar Duits recht zowel bij verkoop aan een ondernemer als bij verkoop aan een particulier kan voorkomen dat de btw niet afzonderlijk wordt vermeld op de factuur.

40 De omstandigheid dat verzoekster in het hoofdgeding de in de overeenkomst bedoelde zaak heeft doorverkocht en dat daarbij eventueel winst is gemaakt, lijkt daarentegen op het eerste gezicht niet relevant om uit te maken welke indruk zij mogelijk heeft gewekt bij verweerster in het hoofdgeding. Toch kan niet worden uitgesloten dat de verwijzende rechter ook deze omstandigheden in aanmerking kan nemen bij zijn globale beoordeling van de hem ter beschikking staande informatie.

41 Gelet op alle voorgaande overwegingen dient op de tweede tot en met de vierde en de zesde vraag te worden geantwoord dat artikel 17, lid 1, van verordening nr. 1215/2012 aldus moet worden uitgelegd dat ter beantwoording van de vraag of een persoon die een onder punt c) van deze bepaling

vallende overeenkomst heeft gesloten, als 'consument' in de zin van deze bepaling kan worden aangemerkt, rekening kan worden gehouden met de indruk die zijn gedrag heeft gewekt bij zijn medecontractant, met name wanneer de persoon die zich op de hoedanigheid van consument beroept, niet heeft gereageerd op de bepalingen van de overeenkomst waarin hij als ondernemer werd aangeduid, wanneer die persoon de overeenkomst heeft gesloten via een tussenpersoon die beroepsactiviteiten uitoefent op het door de overeenkomst bestreken gebied en die de wederpartij na de ondertekening van die overeenkomst heeft gevraagd of het mogelijk is om de btw te vermelden op de desbetreffende factuur, en wanneer die persoon het goed dat het voorwerp was van de overeenkomst kort na het sluiten daarvan heeft doorverkocht en daarbij eventueel winst heeft gemaakt.

Vijfde vraag

42 Met zijn vijfde vraag wenst de verwijzende rechter in wezen te vernemen of artikel 17, lid 1, van verordening nr. 1215/2012 aldus moet worden uitgelegd dat wanneer bij de globale beoordeling van de aan een nationale rechter ter beschikking staande informatie bepaalde omstandigheden rond het sluiten van een overeenkomst onmogelijk rechtens genoegzaam kunnen worden vastgesteld, met name betreffende een aantal vermeldingen in die overeenkomst en de tussenkomst van een bemiddelaar bij het sluiten daarvan, het voordeel van de twijfel dient te worden verleend aan de persoon die zich op de hoedanigheid van 'consument' in de zin van die bepaling beroept.

43 In dit verband moet meteen worden opgemerkt dat deze vraag kadert in het onderzoek van de verwijzende rechter of de Oostenrijkse rechterlijke instanties internationaal bevoegd zijn om kennis te nemen van het hoofdgeding in de zin van artikel 17, lid 1, van verordening nr. 1215/2012. In deze fase beoordeelt die rechter niet de ontvankelijkheid of de gegrondheid van het beroep, maar identificeert hij uitsluitend de aanknopingspunten met de forumstaat die zijn bevoegdheid op grond van deze bepaling rechtvaardigen. Hij mag daarbij dan ook uitgaan van de beweringen van de verzoeker, zij het enkel om na te gaan of hij bevoegd is (zie naar analogie arrest van 28 januari 2015, *Kolassa*, C-375/13, EU:C:2015:37, punt 62 (*NJ* 2015/332, m.nt. L. Strikwerda; *red.*) en aldaar aangehaalde rechtspraak).

44 Wanneer de verweerder de beweringen van de verzoeker betwist, vereist zowel het doel van een goede rechtsbedeling — dat aan de toepassing van verordening nr. 1215/2012 ten grondslag ligt — als de geboden eerbiediging van de autonomie van de rechter in de uitoefening van zijn functies evenwel dat het aangezochte gerecht zijn internationale bevoegdheid kan toetsen aan alle te zijner beschikking staande gegevens, daaronder begrepen, in voorkomend geval, de betwistingen van de verweerder (zie naar analogie arrest van 16 juni 2016, *Universal Music International Holding*, C-12/15,

EU:C:2016:449, punt 45 (*NJ* 2018/38, m.nt. L. Strikwerda; *red.*) en aldaar aangehaalde rechtspraak).

45 De bewijswaarde die bij de globale beoordeling van het bewijs aan die gegevens moet worden verleend, is uitsluitend een zaak van nationaal recht. Verordening nr. 1215/2012 heeft immers niet tot doel het formele recht van de verdragsluitende staten eenvormig te maken, maar de rechterlijke bevoegdheden voor de beslechting van geschillen in burgerlijke en handelszaken te verdelen (arrest van 6 oktober 2021, *TOTO en Vianini Lavori*, C-581/20, EU:C:2021:808, punt 68 (*NJ* 2022/202, m.nt. C.G. van der Plas; *red.*) en aldaar aangehaalde rechtspraak).

46 In het onderhavige geval dient de verwijzende rechter dus de hem ter beschikking staande gegevens te onderzoeken betreffende de omstandigheden waarin de overeenkomst in het hoofdgeding is gesloten, inzonderheid betreffende de reden waarom verzoekster in het hoofdgeding daarin als ondernemster werd aangeduid en betreffende de strekking van de besprekingen die tussen de tussenpersoon en de medewerkers van verweerster in het hoofdgeding hebben plaatsgevonden bij de onderhandelingen over deze overeenkomst, en dient hij op basis van alle informatie waarover hij beschikt na te gaan welke bewijswaarde die gegevens volgens de nationale rechtsregels hebben, ook wat de vraag betreft aan wie eventueel het voordeel van de twijfel dient te worden toegekend indien zou blijken dat bepaalde van die omstandigheden onmogelijk rechtens genoegzaam kunnen worden vastgesteld.

47 Het Hof heeft overigens weliswaar geoordeeld dat het voordeel van de twijfel in beginsel moet uitgaan naar de persoon die zich op de hoedanigheid van consument beroept, indien op grond van de objectieve omstandigheden uit het dossier niet rechtens genoegzaam kan worden aangetoond dat met de verrichting waarvoor een overeenkomst met een tweeledig doel is gesloten, in niet-onbelangrijke mate een beroepsmatig doel werd nagestreefd (zie naar analogie arrest van 20 januari 2005, *Gruber*, C-464/01, EU:C:2005:32, punt 50 (*NJ* 2006/278, m.nt. P. Vlas; *red.*)), maar uit deze rechtspraak kan niet worden afgeleid dat het voor de nuttige werking van de bevoegdheidsregels inzake door consumenten gesloten overeenkomsten noodzakelijk is dat de persoon die zich op die status beroept, het voordeel van de twijfel verkrijgt voor alle omstandigheden rond de sluiting van een overeenkomst en met name voor die welke te maken hebben met zijn eigen gedrag (zie naar analogie arrest van 20 januari 2005, *Gruber*, C-464/01, EU:C:2005:32, punt 51 (*NJ* 2006/278, m.nt. P. Vlas; *red.*)).

48 Gelet op de voorgaande overwegingen dient op de vijfde te vraag te worden geantwoord dat artikel 17, lid 1, van verordening nr. 1215/2012 aldus moet worden uitgelegd dat wanneer bij de globale beoordeling van de aan een nationale rechter ter beschikking staande informatie bepaalde omstandigheden rond het sluiten van een overeenkomst onmogelijk rechtens genoegzaam kunnen

worden vastgesteld, met name betreffende een aantal vermeldingen in die overeenkomst en de tussenkomst van een bemiddelaar bij het sluiten daarvan, die rechter moet nagaan welke bewijswaarde die informatie volgens de nationale rechtsregels heeft, ook wat de vraag betreft of het voordeel van de twijfel dient te worden verleend aan de persoon die zich op de hoedanigheid van 'consument' in de zin van die bepaling beroept.

Kosten

49 Ten aanzien van de partijen in het hoofdgeding is de procedure als een aldaar gerezen incident te beschouwen, zodat de verwijzende rechter over de kosten heeft te beslissen. De door anderen wegens indiening van hun opmerkingen bij het Hof gemaakte kosten komen niet voor vergoeding in aanmerking.

Het Hof (Negende kamer) verklaart voor recht: [zie *cursieve kop*].

Noot

1. Van een beslissing van de Negende kamer van het Hof van Justitie, ook nog eens gewezen zonder conclusie van de advocaat-generaal (zie art. 20 van het Statuut van het Hof van Justitie van de Europese Unie: "(...) Wanneer het Hof van oordeel is dat in de zaak geen nieuwe rechtsvraag aan de orde is, kan het Hof, de advocaat-generaal gehoord, beslissen dat de zaak zonder conclusie van de advocaat-generaal zal worden berecht.") valt — zou je denken — weinig spannends te verwachten. Toch is de beslissing de moeite van het lezen waard. Niet alleen omdat zij (een deel van) de rechtspraak over de consumentenstatus in art. 17 Brussel I-bis samenvat, maar ook vanwege de bewijsrechtelijke staart van de beslissing.

2. Wat was er aan de hand? De Oostenrijkse verzoekster in het hoofdgeding, mevrouw JA, wilde een auto kopen. Zij vroeg haar partner — tevens autohandelaar en beheerder van een online platform voor de verkoop van auto's — daarbij te helpen. Hij heeft vervolgens via zijn bedrijfsmailadres en per telefoon contact opgenomen met Wurth Automotive, een Duitse vennootschap en de verweerster in het hoofdgeding. Per (bedrijfs)email heeft hij een aanbod gedaan voor de volgens de winstmargeregeling belaste aankoop, in contanten, van een auto die voor het eerst was geregistreerd in Duitsland, en daarbij vermeld dat de koopovereenkomst namens mevrouw JA moest worden gesloten.

3. Een zoektocht op internet leert dat de winstmargeregeling inhoudt dat bij de verkoop door ondernemers (wederverkopers) van (marge-)goederen alleen btw hoeft te worden betaald over de winstmarge. Hiermee wordt een opeenstapeling van btw voorkomen, wanneer goederen al eerder zijn geleverd aan iemand die de btw niet heeft verrekend. Uit de website van de Belastingdienst volgt dat de margeregeling geldt in alle EU-landen en dat

de afnemer binnen de EU margegoederen (waaronder een gebruikte auto, ook wel marge-auto genoemd) kan kopen waarbij de leverancier in zijn land btw over (alleen) de winstmarge betaalt. De afnemer ontvangt dan een factuur zonder btw. In de betreffende btw-richtlijn wordt de afnemer — i.t.t. de wederverkoper (Richtlijn 2006/112/EG van de Raad van 28 november 2006 betreffende het gemeenschappelijke stelsel van belasting over de toegevoegde waarde, art. 311 lid 1 sub 5) — niet gedefinieerd, hetgeen doet vermoeden dat de afnemer zowel een particulier als een ondernemer kan zijn.

4. Hoe het ook zij, een en ander resulteerde in toezending van een koopovereenkomst waarin als koper 'vennootschap JA' is opgenomen en in de rubriek 'Bijzondere afspraken' vermeld werd dat het een handelstransactie betrof, terugnane niet mogelijk was en er geen garantie gold. Desalniettemin heeft mevrouw JA de overeenkomst ondertekend zonder de inhoud te betwisten. Haar partner heeft de getekende overeenkomst vervolgens per e-mail teruggestuurd (het ligt voor de hand dat hij deze email in *reply* op de van Wurth ontvangen email ook vanaf zijn bedrijfsaccount heeft verstuurd, maar dat wordt niet gespecificeerd) en is ook de auto in Duitsland gaan ophalen. De auto is vervolgens op naam van mevrouw JA geregistreerd. Een paar weken later heeft haar partner nog aan Wurth gevraagd of het mogelijk was om het bedrag van de btw te vermelden op de uitgeschreven factuur. Wurth heeft die vraag ontkennend beantwoord. Dat ontkennende antwoord volgt dus (zie vorige alinea) uit het feit dat de margeregeling vereist dat de leverancier een factuur zonder btw verstuurt. Als de afnemer liever een factuur met btw ontvangt, kan hij de leverancier daarom verzoeken maar de margeregeling kan dan niet worden toegepast. Het is het een of het ander.

5. Nadat mevrouw JA heeft vastgesteld dat de auto verborgen gebreken vertoonde, heeft zij bij de Oostenrijkse rechter een vordering ingesteld jegens Wurth. Zij vordert betaling van een geldsom zich daarbij beroepend op haar (consumenten)rechten op garantie. Wurth betwist de bevoegdheid van de Oostenrijkse rechter. Volgens Wurth betreft het geschil een handelstransactie, hetgeen niet alleen zou volgen uit de tekst van de overeenkomst, maar ook uit het feit dat bij de vaststelling van de koopprijs rekening is gehouden met de heffing vanwege de winstmarge (hetgeen ik niet goed kan plaatsen, zie alinea 3 hierboven, en — mogelijk daarom — ook niet terugkomt in de beslissing van het Hof) en het feit dat aanspraak is gemaakt op de aftrek van voorbelasting. Het is daarmee naar de mening van Wurth geen consumentenovereenkomst, met als gevolg dat alleen de Duitse rechter bevoegd zou zijn.

6. In eerste aanleg oordeelt de Oostenrijkse rechter dat inderdaad niet voldaan is aan de voorwaarden van art. 17 Brussel I-bis (bevoegdheid voor door consumenten gesloten overeenkomsten). Weliswaar was mevrouw JA feitelijk geen ondernemer, maar heeft zij wel die indruk gewekt. In hoger be-

roep stelt de Oostenrijkse rechter prejudiciële vragen aan het Hof van Justitie over de vraag of mevrouw JA bij het sluiten van de koopovereenkomst als consument heeft gehandeld. Dat Wurth zijn activiteiten ook op Oostenrijk heeft gericht, staat niet ter discussie en blijft verder dus buiten beschouwing.

7. In de beslissing wordt als feitelijk gegeven overigens ook nog genoemd dat mevrouw JA op de webpagina van het — door haar partner beheerde — online platform stond vermeld als grafisch ontwerper en webdesigner, zonder dat zij die activiteiten op het moment van de koop van de auto uitoefende. Deze omstandigheid lijkt de aanleiding te zijn voor de eerste prejudiciële vraag die in twee onderdelen uiteen valt. Is voor de beoordeling van de hoedanigheid van consument relevant of a) mevrouw JA haar beroep in loondienst of als zelfstandige uitoefende, en b) zij de auto voor privégebruik heeft aangeschaft of (ook) voor haar werk? Het antwoord op die vragen is niet verrassend.

8. Het Hof herhaalt nog maar eens dat de bevoegdheidsbepalingen in Brussel I-bis met betrekking tot consumentenovereenkomsten een uitzondering vormen op zowel de algemene bevoegdheidsbepaling van art. 4 als de bijzondere (alternatieve) bevoegdheidsbepaling van art. 7 punt 1. Het begrip ‘consument’ in art. 17 en 18 moet derhalve restrictief worden uitgelegd. Dat houdt blijkens eerdere jurisprudentie in dat die bepalingen in beginsel alleen van toepassing zijn als de overeenkomst gesloten is voor een niet bedrijfs- of beroepsmatig gebruik. De beweerde consument moet met het sluiten van de overeenkomst voorzien in zijn consumptiebehoeften. Niet zijn subjectieve situatie is beslissend (waarin hij immers voor sommige verrichtingen als consument en andere verrichtingen als professionele partij kan worden beschouwd), maar de aard en het doel van de overeenkomst (punt 22-24). Ofwel: de aanhef van art. 17 moet vrij letterlijk worden gelezen.

9. Wat het doel van de overeenkomst betreft, wisten we al dat de persoon die een overeenkomst sluit die niet alleen voorziet in zijn consumptiebehoeften maar ook een zakelijke component heeft, uitsluitend kwalificeert als ‘consument’ ex art. 17, als het verband met zijn bedrijfs/beroepsactiviteit marginaal is en daardoor slechts een onbetekenende rol speelt (punt 25). Wat de aard van die beroepsactiviteit betreft, heeft het Hof nog niet zo lang geleden beslist dat het niet uitmaakt of het zelfstandige activiteiten betreft of werkzaamheden in loondienst “zodat werkzaamheden in loondienst ook onder het begrip ‘beroepsactiviteiten’ in de zin van artikel 17 lid 1 van Verordening nr. 1215/2012 vallen” (punt 26). Overigens wekt het laatste — door het Hof uit het arrest *ROI Land Investment* (HvJ EU 20 oktober 2022, NJ 2023/1) geciteerde — zinsdeel op het eerste gezicht wat verwarring. In de Nederlandse tekst van Brussel I-bis wordt namelijk het begrip ‘beroepsactiviteiten’ alleen gebezigd in art. 17 sub c waar het ziet op de professionele wederpartij, terwijl de door het Hof gegeven uitleg juist ziet op de beroepsactivi-

teit van de (beweerde) consument. De prejudiciële vraag was echter door de Duitse rechter gesteld en in de Duitse tekst van Brussel I-bis wordt in art. 17 lid 1 aanhef en onder c tweemaal hetzelfde begrip gebruikt (‘berufliche (...) Tätigkeit’). De inconsistenties op dit punt in de verschillende taalversies van, thans, art. 17 Brussel I-bis zijn in de jurisprudentie van het Hof al eerder ter sprake gekomen. Het Hof overwoog daarover dat “volgens vaste rechtspraak de in een van de taalversies van een Unierechtelijke bepaling gebruikte formulering niet als enige grondslag voor de uitlegging van die bepaling kan dienen of daartoe voorrang kan hebben boven de andere taalversies. De noodzaak van een eenvormige toepassing en diensgevolge eenvormige uitlegging van een Uniehandeling sluit namelijk uit dat voor deze handeling slechts één taalversie in beschouwing wordt genomen, maar vereist veeleer dat bij de uitlegging ervan wordt gelet op de algemene opzet en de doelstelling van de regeling waarvan zij een onderdeel vormt” (HvJ EU 10 december 2020, NJ 2021/34, *Personal Exchange International*, punt 27).

10. Terug naar mevrouw JA. Op basis van het ROI-arrest kan dus worden geconcludeerd dat het irrelevant is of mevrouw JA haar beroep in loondienst of als zelfstandige uitoefende, terwijl het wel van belang is of zij de auto voor privégebruik heeft aangeschaft of (ook) voor haar werk (punt 27-28). Als zij de auto alleen voor haar werk heeft aangeschaft, kan zij geen beroep doen op de consumentenbescherming van art. 17 en 18. Als de overeenkomst een tweeledig doel had, zou het beroepsmatige deel marginaal moeten zijn om mevrouw JA als consument te kwalificeren (HvJ EG 20 januari 2005, NJ 2006/278, m.nt. P. Vlas, *Gruber*, punt 39). Is de auto alleen voor privégebruik bedoeld, dan wordt zij beschermd door art. 17 en 18. Althans....

11. afhankelijk van de indruk die zij bij Wurth heeft gewekt. Daarmee belanden we bij het volgende antwoord waarmee het Hof meerdere prejudiciële vragen beantwoordt. Deze vragen heeft het Hof — zoals het dat vaker doet — samengevoegd tot één vraag: kan bij de (globale) beoordeling of iemand als ‘consument’ ex art. 17 kwalificeert, rekening worden gehouden met “de indruk die zijn gedrag heeft gewekt bij zijn medecontractant, met name wanneer de persoon die zich op de hoedanigheid van consument beroept, niet heeft gereageerd op de bepalingen van de overeenkomst waarin hij als ondernemer werd aangeduid, wanneer die persoon de overeenkomst heeft gesloten via een tussenpersoon die beroepsactiviteiten uitoefent op het door de overeenkomst bestreken gebied en die de wederpartij na de ondertekening van die overeenkomst heeft gevraagd of het mogelijk is om de btw te vermelden op de desbetreffende factuur, en wanneer die persoon het goed dat het voorwerp was van de overeenkomst kort na het sluiten daarvan heeft doorverkocht en daarbij eventueel winst heeft gemaakt” (punt 29).

12. Ook het antwoord op deze vraag kan worden afgeleid uit eerdere jurisprudentie, en bevat dus niets nieuws. Het Hof stelt voorop dat de rechter bij de beoordeling welke doeleinden de beweerde consument met het sluiten van de overeenkomst nastreeft en – ingeval van een tweeledig doel – de mate waarin, zich bij voorrang moet baseren op het bewijsmateriaal dat objectief uit het dossier blijkt. Als aan de hand van dat bewijsmateriaal die vragen ‘genoegzaam’ kunnen worden beantwoord, hoeft niet te worden onderzocht of de wederpartij met het beroepsmatige of privégebruik bekend was of kon zijn (punt 31). In het andere geval wordt wel toegekomen aan de indruk die de beweerde consument mogelijk heeft gewekt bij de wederpartij ‘dat hij voor beroepsdoeleinden handelde, zodat die wederpartij onwetend kon zijn van het niet-beroepsmatige doel van de betrokken verrichting’ (punt 32). Als dan vervolgens bij de ‘te goeder trouw zijnde wederpartij’ de indruk gewekt blijkt te zijn dat de overeenkomst een (overwegend) beroepsmatig doel dient, wordt de particulier geacht afstand te hebben gedaan van de bescherming van de consumentenafdeling in Brussel I-bis. Het doet er dan niet meer toe wat daadwerkelijk het (overwegende) doel van de overeenkomst was. (punt 34) Dus ja, antwoordt het Hof, de Oostenrijkse rechter kan rekening houden met de indruk die mevrouw JA heeft gewekt (punt 35).

13. Opvallend is dat het bovenstaande – aan het arrest *Gruber* ontleende – onderscheid tussen de situatie waarin de overeenkomst kan worden gekwalificeerd op basis van ‘het bewijsmateriaal dat objectief uit het dossier blijkt’ en de situatie waarin dat niet geval is, niet terugkomt in het dictum van het arrest. In het dictum staat in meer algemene bewoordingen vermeld dat rekening kan worden gehouden met de door de beweerde consument gewekte indruk. Men zou echter teveel in het dictum lezen wanneer men daaruit zou afleiden dat het in *Gruber* gemaakte onderscheid niet meer geldt, en dat in alle gevallen de indruk die gewekt is door de beweerde consument kan worden meegewogen. (Vgl. HvJ EG 16 maart 1978, ECLI:EU:C:1978:75, *Firma Robert Bosch GmbH/Hauptzollamt Hildesheim*, punt 4: “Dat het dictum van dit arrest in het licht van deze overwegingen moet worden verstaan; dat het te geven antwoord waar nodig derhalve in deze zin dient te worden gepreciseerd.”)

14. Op dat onderscheid valt wel het een en ander aan te merken. In zijn annotatie bij het *Gruber*-arrest merkte Vlas al op dat met het onderscheid het Hof de zaak ‘mateloos gecompliceerd’ maakt (NJ 2006/278, par. 5). Dat ben ik graag met hem eens. Ik worstel met name met de aanduiding ‘objectieve omstandigheden uit het dossier’ (in de Franse, Duitse en Engelse taalversie resp. ‘les circonstances objectives du dossier’, ‘aus den den Akten zu entnehmenden objektiven Umständen’ en ‘the objective evidence in the file’) – in het onderhavige arrest ook aangeduid als ‘het bewijsmateriaal dat objectief uit het dossier blijkt’ (in de Franse, Duitse en

Engelse taalversie resp. ‘les éléments de preuve qui résultent objectivement du dossier’, ‘die Beweismittel (...)’, die sich objektiv aus den Akten ergeben’ en ‘the evidence which appears, de facto, in file’). Wat valt daar eigenlijk onder? Daaronder vallen niet de omstandigheden (afkomstig uit het *Gruber*-arrest) dat ‘een particulier zonder verdere precisering zaken bestelt die daadwerkelijk voor de uitoefening van zijn beroep kunnen dienen, daarbij papier met een briefhoofd van zijn onderneming gebruikt, goederen op het adres van zijn onderneming laat leveren of de mogelijkheid tot teruggaaf van btw vermeldt’ (punt 33). Dat zijn omstandigheden die te maken hebben met het gedrag van de beweerde consument, en zijn daarmee kennelijk niet objectief. Hetzelfde geldt voor de omstandigheden waar het in de onderhavige zaak om gaat (punt 36). Maar is het niet juist zo dat het gedrag van een persoon alleen maar kenbaar is uit objectieve gegevens, althans alleen in dat geval met het gedrag rekening kan worden gehouden? Ook vraag ik me af of bij het gehanteerde onderscheid de situatie zich kan voordoen dat het (overwegend) particuliere doel van de overeenkomst volgt uit ‘het bewijsmateriaal dat objectief uit het dossier blijkt’, maar dat doel bij de wederpartij niet bekend was en ook niet kon zijn. Of impliceert de term ‘objectief’ dat het gaat om bewijsmateriaal op grond waarvan (ook) de wederpartij had kunnen weten dat de overeenkomst een particulier doel had? Idealiter is voor beide partijen voorzienbaar of ze een overeenkomst sluiten die onder de consumentenafdeling van Brussel I-bis valt.

15. Met deze kluitjes wordt de Oostenrijkse rechter het riet in gestuurd. Die moet immers de beoordeling maken of hij toekomt aan het laten meewegen van de door mevrouw JA gewekte indruk en waar dat dan toe leidt. Het Hof benadrukt nog dat hij daarbij rekening moet houden met alle informatie die hem ter beschikking staat, daaronder begrepen de goede trouw van Wurth. In zijn onderzoek moet de rechter uitgaan van het geheel van de omstandigheden waarin de overeenkomst is gesloten. Daaronder vallen ook gebeurtenissen die zich hebben voorgedaan na sluiting van de overeenkomst voor zover zij de bevindingen van het onderzoek staven. (punt 37) Wat die goede trouw betreft: dat kan mijns inziens betekenen dat als mevrouw JA de indruk heeft gewekt dat het een zakelijke transactie betrof, zij toch consument is in de zin van art. 17 als blijkt dat Wurth wist dat het wel degelijk een particuliere transactie betrof.

16. De vingervrijzingen die het Hof vervolgens nog geeft ten aanzien van de concrete feiten en omstandigheden in deze zaak zijn (eveneens) wat diffuus. Zo geeft het Hof mee dat het niet-betwisten van de inhoud van de overeenkomst door mevrouw JA niet doorslaggevend is om haar de consumentenstatus te onthouden, waarbij het Hof gewicht lijkt toe te kennen aan de manier waarop Wurth de overeenkomst heeft opgesteld (zie voor de details daarover: punt 7 en 9). Het stilzitten van mevrouw

JA zou echter wel een aanwijzing kunnen vormen dat haar gedrag de indruk kon wekken dat zij voor beroepsdoeleinden handelde. Dat moet dan wel door andere gegevens worden gestaafd. Daarvoor kan worden gedacht aan de omstandigheid dat de onderhandelingen door een autohandelaar werden gevoerd en hij vlak na het sluiten van de overeenkomst nog heeft gepolst of de btw op de reeds afgegeven factuur kon worden vermeld. Bij dat laatste moet wel in aanmerking worden genomen dat naar Duits recht het zowel bij de verkoop aan een ondernemer als bij verkoop aan een particulier kan voorkomen dat de btw niet afzonderlijk wordt vermeld op de factuur (punt 39). Wat wil het Hof daarmee zeggen? Dat het niet aannemelijk is dat Wurth als Duitse ondernemer uit de btw-vraag heeft afgeleid dat de auto voor beroepsdoeleinden was aangeschaft, en die omstandigheid derhalve geen, althans minder gewicht toekomt? Tot slot lijkt volgens het Hof de omstandigheid dat mevrouw JA de auto al vrij snel en mogelijk met winst had doorverkocht, niet relevant voor de indruk die mevrouw JA mogelijk heeft gewekt bij Wurth, al kan toch niet worden uitgesloten dat ook deze omstandigheid door de Oostenrijkse rechter wordt meegenomen in zijn globale beoordeling (punt 40). Kortom, de verwijzingen maken de beoordeling voor de verwijzende rechter er niet *per se* eenvoudiger op.

17. De laatste prejudiciële vraag die het Hof beantwoordt, is meer bewijsrechtelijk van aard. Als bij de globale beoordeling door de nationale rechter bepaalde omstandigheden rond het sluiten van de overeenkomst 'onmogelijk rechtens genoegzaam' kunnen worden vastgesteld, dient dan het voordeel van de twijfel te worden gegeven aan de persoon die zich op de consumentenstatus beroept? Met verwijzing naar de arresten *Kolassa* (HvJ EU 28 januari 2015, NJ 2015/332, m.nt. L. Strikwerda) en *Universal Music* (HvJ EU 16 juni 2016, NJ 2018/38, m.nt. L. Strikwerda) stelt het Hof voorop dat het hier uitsluitend gaat om het identificeren van aanknopingspunten voor de internationale bevoegdheid van de rechter en dus niet om de ontvankelijkheid of gegrondheid van het beroep. Voor zover de beweringen van de verzoeker worden betwist door de verweerder, dient de nationale rechter zijn bevoegdheid te toetsen aan alle te zijner beschikking staande gegevens, waaronder de betwistingen van de verweerder. In die arresten wordt overigens ook verhelderd dat dat onderzoek niet zo ver gaat dat moet worden overgegaan tot een bewijsprocedure (zie *Kolassa*, punt 64 en *Universal Music*, punt 45). Dat wordt door het Hof in de onderhavige beslissing niet herhaald, maar is desalniettemin goed om in het achterhoofd te houden bij het vervolg van de beslissing.

18. Voor de bewijswaarde van die aan de rechter ter beschikking staande gegevens verwijst het Hof naar het nationale recht (punt 45). Deze verwijzing naar het nationale recht lijkt echter niet te gelden voor het bewijsmateriaal dat objectief uit het dossier blijkt. Het Hof haalt het *Gruber*-arrest aan

waarin de consument het voordeel van de twijfel krijgt indien het overwegend beroepsmatige doel van een overeenkomst niet rechtens genoegzaam kan worden aangetoond op basis van 'de objectieve omstandigheden uit het dossier' (punt 47). In dat geval wordt de bewijswaarde niet overgelaten aan het nationale recht, maar geldt een soort EU-bewijsvermoeden. Dat bewijsvermoeden kan dan vervolgens ontkracht worden door omstandigheden waaruit blijkt dat de consument zelf de indruk heeft gewekt voor beroepsdoeleinden te handelen, maar – zo volgt uit het onderhavige arrest – de bewijswaarde van die gegevens hangt (wel) af van het nationale recht. Zo zal in het geval van mevrouw JA de vraag of zij het voordeel van de twijfel krijgt aan de hand van het nationale recht moeten worden beantwoord, indien (een deel van) de omstandigheden die te maken hebben met haar gedrag 'onmogelijk rechtens genoegzaam' kunnen worden vastgesteld (punt 46). Zo ben ik weer terug bij de vraag welke omstandigheden uit het dossier objectief zijn en welke niet. Om het niet nog ingewikkelder te maken, houd ik het er daarbij maar op dat het Hof met 'onmogelijk rechtens genoegzaam' hetzelfde bedoelt te zeggen als met 'niet rechtens genoegzaam' (welke term ook voorkomt in het arrest), en de lat dus niet hoger legt, hetgeen immers tot de vraag zou leiden wanneer daarvan dan sprake is.

19. Een verder complicerende factor is dat de verwijzing naar het nationale recht de verwijzingsrechter met de vraag opzadelt welk nationaal recht dat dan is. Het Hof zwijgt daarover. Het onderscheid tussen het materieel en formeel bewijsrecht – dat in de meeste rechtstelsels wordt gehanteerd (*Asser/Vonken 10-I* 2018/189) – is niet altijd goed te maken. Naar Nederlands IPR vallen bewijsvermoedens in beginsel onder de *lex causae* (zie art. 10:13 BW), maar over de bewijswaardering bestaat in de Nederlandse literatuur discussie (*Asser/Vonken 10-I* 2018/189). In Oostenrijk wordt er mogelijk weer anders tegenaan gekeken. Hoe het ook zij, om tot een uitspraak over zijn bevoegdheid te komen in deze zaak moet de Oostenrijkse rechter dus ook nog zijn nationale procesrecht en/of het op grond van Rome I toepasselijke materiële recht toepassen. Wat Rome I betreft, rijst ook daar de vraag of het een consumentenovereenkomst betreft en loopt de rechter dus tegen dezelfde problematiek aan als hierboven besproken. De jurisprudentie over Brussel I-bis is op dit punt immers ook relevant voor de uitleg van Rome I (zie *considerans Rome I*, par. 7). Tot overmaat van ramp zou de rechter zou dus ook nog in een soort *loop* terecht kunnen komen.

20. Het venijn van deze uitspraak zit in de bewijsrechtelijke staart. Zoveel is wel duidelijk. Het door het Hof sinds *Gruber* gehanteerde onderscheid tussen de situatie waarin de overeenkomst kan worden gekwalificeerd op basis van 'het bewijsmateriaal dat objectief uit het dossier blijkt' en de situatie waarin dat niet geval is, blijkt in het onderhavige arrest ook bepalend te zijn voor de vraag welk bewijsrecht van toepassing is, waarbij dan het bewijs-

vermoeden uit *Gruber*, nationale bewijsvermoedens en algemene regels van bewijswaardering in beeld kunnen komen, mogelijk in combinatie met elkaar en mogelijk beheerst door verschillende rechtstelsels. Petje af voor de rechter die daar nog wijs uit wordt – hopelijk loopt het in de praktijk wel los.

C. van der Plas

NJ 2023/289

HOF VAN JUSTITIE VAN DE EUROPESE UNIE

7 september 2023, nr. C-832/21

(E. Regan, D. Gratsias, M. Ilesič, I. Jarukaitis, Z. Csehi; A-G J. Richard de la Tour)
met redactionele aantekening

Art. 8 Verordening (EU) nr. 1215/2012 (Verordening Brussel I-bis)

ECLI:EU:C:2023:250

ECLI:EU:C:2023:635

Verzoek om een prejudiciële beslissing krachtens art. 267 VWEU, ingediend door het Oberlandesgericht Düsseldorf (Duitsland) bij beslissing van 16 december 2021.

Art. 8 punt 1 Verordening Brussel I-bis. Bevoegdheid; alternatieve bevoegdheid in geval van pluraliteit van verweerders; vordering wegens inbreuk op Uniemark tegen verweerders met woonplaats in verschillende lidstaten; begrip 'zo nauwe band'.

Art. 8 punt 1 Verordening Brussel I-bis moet aldus worden uitgelegd dat meerdere verweerders die in verschillende lidstaten woonplaats hebben, kunnen worden opgeroepen voor het gerecht van de woonplaats van een van hen, waarbij de houder van een Uniemark in het kader van een vordering wegens inbreuk vorderingen heeft ingesteld tegen alle verweerders wanneer aan elk van hen een inhoudelijk identieke inbreuk op dat merk wordt verweten en deze verweerders door een exclusieve distributieovereenkomst zijn verbonden.

Beverage City & Lifestyle GmbH e.a.
tegen

Advance Magazine Publishers Inc.

Hof van Justitie EU:

Arrest

1 Het verzoek om een prejudiciële beslissing betreft de uitlegging van artikel 8, punt 1, van verordening (EU) nr. 1215/2012 van het Europees Parlement en de Raad van 12 december 2012 betreffende de rechterlijke bevoegdheid, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken (PB 2012, L 351, blz. 1).

2 Dit verzoek is ingediend in het kader van een geding tussen Beverage City & Lifestyle GmbH, MJ, Beverage City Polska sp. z o.o. en FE, enerzijds, en Advance Magazine Publishers Inc., anderzijds, over een door laatstgenoemde vennootschap ingestelde vordering wegens inbreuk op een Uniemark.

Toepasselijke bepalingen

Unierecht

Verordening nr. 1215/2012

3 Overwegingen 15, 16 en 21 van verordening nr. 1215/2012 luiden als volgt:

'(15) De bevoegdheidsregels moeten in hoge mate voorspelbaar zijn, waarbij als beginsel geldt dat de bevoegdheid in het algemeen grond wordt op de woonplaats van de verweerder. De bevoegdheid moet altijd op die grond kunnen worden gevestigd, behalve in een gering aantal duidelijk omschreven gevallen waarin het voorwerp van het geschil of de autonomie van de partijen een ander aanknopingspunt wettigt. Voor rechtspersonen moet de woonplaats autonoom worden bepaald om de gemeenschappelijke regels doorzichtiger te maken en jurisdictiegeschillen te voorkomen.

(16) Naast de woonplaats van de verweerder moeten er alternatieve bevoegdheidsgronden mogelijk zijn, gebaseerd op de nauwe band tussen het gerecht en de vordering of de noodzaak een goede rechtsbedeling te vergemakkelijken. Het bestaan van een nauwe band moet zorgen voor rechtszekerheid en de mogelijkheid vermijden dat de verweerder wordt opgeroepen voor een gerecht van een lidstaat dat door hem redelijkerwijs niet voorzienbaar was. Dat is met name belangrijk bij geschillen betreffende niet-contractuele verbintenissen die voortvloeien uit een inbreuk op de persoonlijke levenssfeer of op de persoonlijkheidsrechten, met inbegrip van smaad.

[...]

(21) Met het oog op een harmonische rechtsbedeling moeten parallel lopende processen zoveel mogelijk worden beperkt en moet worden voorkomen dat in verschillende lidstaten onverenigbare beslissingen worden gegeven. Er moet een duidelijke en afdoende regeling zijn om problemen op het gebied van aanhangigheid en samenhang op te lossen, alsook om problemen te verhelpen die voortvloeien uit de tussen de lidstaten bestaande verschillen ten aanzien van de datum waarop een zaak als aanhangig wordt beschouwd. Voor de toepassing van deze verordening moet die datum autonoom worden bepaald.'

4 Artikel 4, lid 1, van deze verordening luidt als volgt:

'Onverminderd deze verordening worden zij die woonplaats hebben op het grondgebied van een lidstaat, ongeacht hun nationaliteit, opgeroepen voor de gerechten van die lidstaat.'

5 Artikel 8 van de verordening bepaalt: